

Συνέντευξη της βιβλιοκριτικού Ελένης Σαραντίτη (α' μέρος)

30 χρόνια δημιουργίας και προσφοράς έκλεισε η Λάκαινα συγγραφέας

Συνέντευξη στο Γιώργο Κιούση και στο presspublica.gr, με την ευκαιρία συμπλήρωσης τριάντα ετών υπηρεσίας της στον τομέα της βιβλιοκριτικής, παραχώρησε η κ. Ελένη Σαραντίτη.

Αναλυτικά:

-Συντροφιά τα βιβλία;

Τα βιβλία στάθηκαν δίπλα μου σε όλες τις σημαντικές ή και ασήμαντες στιγμές της ζωής μου, τα βιβλία και ο κόσμος που έκλειναν μέσα τους ήταν και εξακολουθούν να είναι, όχι η πυξίδα για την πλεύση της γήινης ζωής μου αλλά και της άλλης, της υπεσχημένης. Σηματοροί στα λιμάνια μα και στα πελάγη της διαδρομής στον κόσμο αυτό, ήταν και είναι για μένα τα βιβλία. Ο άρτος μου ο επιούσιος. Της ψυχής μου η δροσιά. Του λογισμού μου η ανάταση.

«Κι αν σου μιλώ με παραμύθια και παραβολές

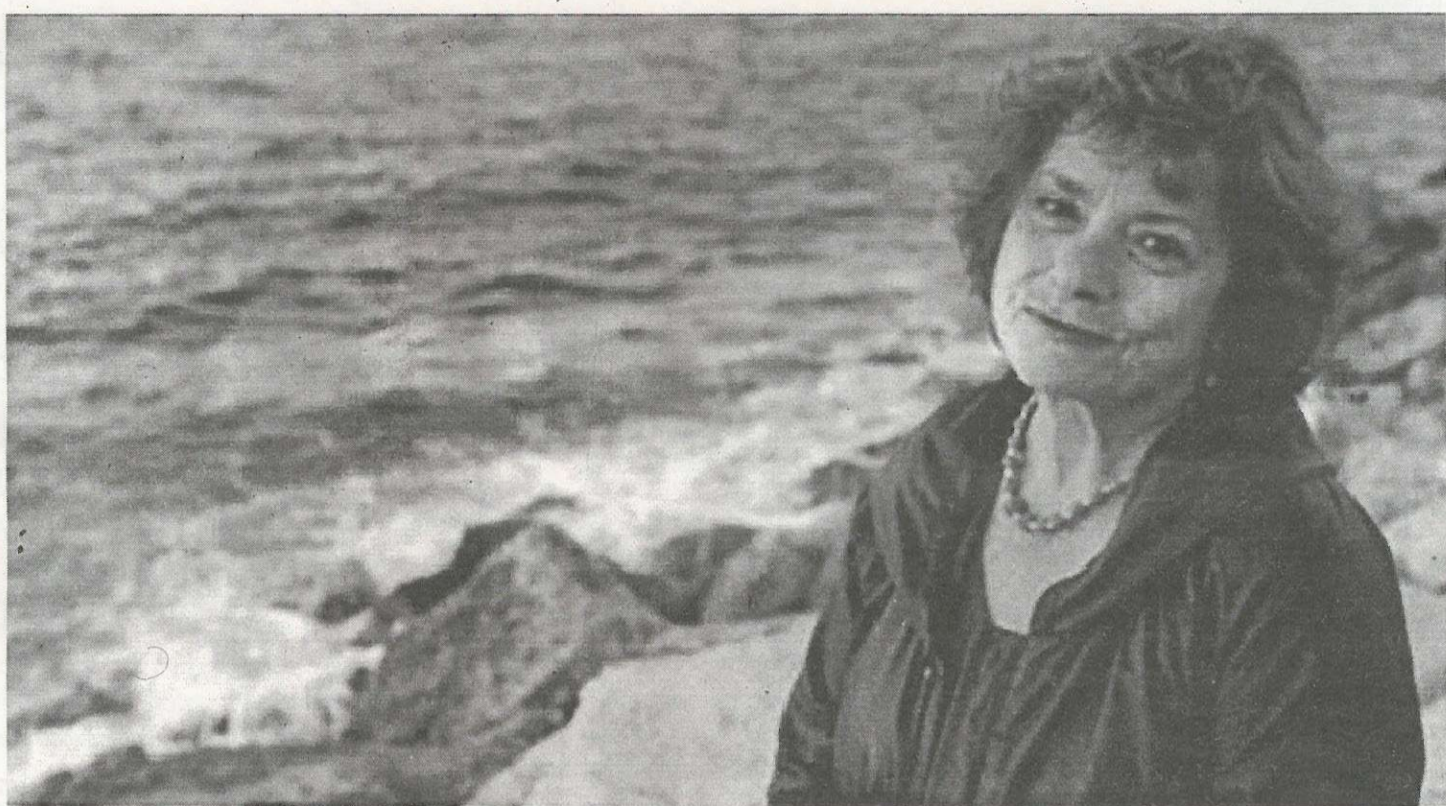
είναι γιατί τ' ακούς γλυκότερα, κι η φρίκη δεν κουβεντιάζεται γιατί είναι ζωντανή γιατί είναι αμίλητη και προχωράει στάζει τη μέρα στάζει στον ύπνο μνησιπήμων νόσος...»

Γιώργος Σεφέρης

«Ημερολόγιο Καταστροφώματος Β', τελευταίος σταθμός»

Το πρώτο βιβλίο που μου χαρίστηκε ήταν «Η βασίλισσα του χιονιού» του μάγου Δανού παραμυθά Χανς Κρίστιαν Άντερσεν. Ευτυχώς. Και το τονίζω το «ευτυχώς» διότι η σχέση μου με τα βιβλία ξεκίνησε με ένα αληθινό αριστούργημα. Με ένα μαργαριτάρι αλιευμένο στον Περσικό Κόλπο. Και είναι, οπωσδήποτε, ευτύχημα τα πρώτα αναγνώσματα των παιδιών να μπορούν να τα προσελκύσουν για να ζητήσουν κι άλλα. Όπως εγώ που πλέον έζησα με τα βιβλία και για τα βιβλία, θα έλεγα. Και όχι, δεν ήμουν ένα κλειστό παιδί αποκομμένο από τις παρέες. Στην γενέθλια πόλη, την Νεάπολη Λακωνίας, κορίτσια κι αγόρια σχηματίζαμε δυνατές και ζωηρές παρέες στις οποίες συμμετείχα με χαρά. Και είχαμε και τα ζώα-σκυλιά, γιατί, μια εξημερωμένη αλεπού, μια κατσικούλα, μας έπαιρναν από πίσω. Είχαμε και μια βάρκα που μας την παραχωρούσε ένας αγαπημένος και καλοσυνάτος συγγενής μου ναυτικός, α, καλά περνούσα, αλλά στιγμές-στιγμές ο νους μου ξέφευγε. Στο σπίτι με περίμενε κάποιος, κάτι, ο κόσμος όλος. Το βιβλίο που είχα ξεκινήσει εκθές ή προχθές πάντα ξεκινούσα βιβλία. Πάντα ξεκινούσα ταξίδια.

Είπατε προηγουμένως πως εφέτος έκλεισα τριάντα χρόνια στην υπηρεσία της βιβλιοκριτικής. Φαντάζεστε πόσα βιβλία διάβασα; Να πούμε λ. χ. δυο την εβδομάδα; Να προσθέσουμε και αυτά που επιπλέον επέλεγα και αγόραζα, όπως ιστορία ή ποίηση, ταξιδιωτικά ή βιογραφίες; Να μιλήσουμε και για όσα προμηθεύτηκα για να ενημερωθώ πληρέστερα όταν ερευνούσα –και ερευνώ ετούτο τον καιρό– κατά την διάρκεια της

συγγραφής των ιστορικών έργων μου; Ασύλληπτα πολλά είναι τα βιβλία που διάβασα- τι ευτυχία!!!

Ναι, πιστεύω πως είμαι τυχερή που το επάγγελμά μου είναι «ό, τι πιο πολύ αγάπησα» από την πρώιμη ηλικία μου.

-Πώς ξεκινήσατε;

Ήρεμα, χωρίς δισταγμούς ή σκέψεις για άλλες επιλογές, έγραψα το πρώτο μου βιβλίο διηγήματα. Ήμουν δέκα εννέα ετών. Καλά ήμουν. Και καλό ήταν το βιβλίο. Προηγουμένως στις τοπικές εφημερίδες και σε ένα εξαιρετικό λαογραφικό περιοδικό, που εξέδιδε ο φίλος δημοσιογράφος και συμπατριώτης μου Τάκης Ψαράκης, έγραφα χρονογραφήματα, μάλλον συναισθηματικά, ενώ στην κυριολεξία καταβρόχθιζα όσα βιβλία έπεφταν στα χέρια μου. Είχαμε και στο-εξατάξιο τότε- γυμνάσιο καλή βιβλιοθήκη, διέθετε και ο εξάιρετος γιατρός του τόπου μας (Κυθήριος αυτός, καλή του ώρα εκεί όπου ψηλά που βρίσκεται) πλουσιότατη βιβλιοθήκη και ήμουν ελεύθερη και όλες τις μέρες, αν το επιθυμούσα να δανειζομαι από αυτήν. Επομένως η σχέση μου με τα βιβλία ήταν, ας την πούμε, πρόωρη αλλά και δυνατή. Και ευτυχώς είχα την επιδοκίμασία και την παρότρυνση της οικογένειάς μου στον έρωτά μου αυτό τον μεγάλο. Διότι έρωτας πλέον είναι η τόση μεγάλη αφοσίωση και αδυναμία σε κάτι. Αργότερα από τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού, όπου εργαζόμουν, με έστειλαν στην Ενική Βιβλιοθήκη για να θητεύσω στην βιβλιοθηκονομία ώστε να αναλάβω την βιβλιοθήκη του. Την Εθνική Βιβλιοθήκη την αισθάνθηκα σαν ένα παλάτι κτισμένο από πολύτιμα βιβλία κι εγώ εκεί μια μικρή πριγκίπισσα μαγεμένη. Τότε διευθυντής ήταν ο σπουδαίος άνθρωπος των Γραμμάτων Ευάγγελος Φωτιάδης. Και ανεπαισθήτως και εντελώς φυσιολογικά άρχισα και την συγγραφή, και την κριτική βιβλίων (την τελευταία σποραδικά). Ο «Κήπος με τα αγάλματα» ήταν, κατά κάποιον τρόπο σταθ-

μός για μένα. Κυκλοφόρησε με επιτυχία, έγινε σίριαλ από τον Παντελή Βούλγαρη, αποσπάσματα του δε υπάρχουν στο Ανθολόγιο Ε'- ΣΤ' Δημοτικού.

Έτσι συνεχίστηκε η ζωή μου δουλειά, γράψιμο, σινεμά, φίλιες, αβάσταχτες απώλειες αγαπημένων, ευτυχώς ήμασταν πέντε ενωμένα αδέρφια, κρατηθήκαμε καλά και γερά στην ζωή. Έκανα και δική μου οικογένεια, έγραφα βιβλία, σπανιότερα κριτικές, διάβαζα ασταμάτητα, διάβαζαν και τα παιδιά μου, και ένα βράδυ με κάλεσε στο τηλέφωνο ο αξέχαστος Σεραφείμ Φυντανίδης, ήταν φίλος των αδελφών μου, γνώριζε κι εμένα, «Ελένη, μου είπε, δεν έρχεσαι από εδώ; Λέμε να δημιουργήσουμε στήλη Παιδικού Βιβλίου τι λες, την αναλαμβάνεις εσύ;». «Μετά χαράς» απάντησα και το εννοούσα. Ήταν αρχές Σεπτεμβρίου του 1986. «Θα τα πάμε καλά μαζί, όλο γελάς» μου είπε ο Σεραφείμ. Γέλασα. «Το πνεύμα των βιβλίων ευθύνεται» του είπα και γέλασα πάλι. Γέλασε κι εκείνος. Τι άνθρωπος, και πόσο ευγενής και ίσος με όλους. Και, βεβαίως, άνθρωπος του βιβλίου. Ο Σεραφείμ μου χάρισε τα «Εκατό Χρόνια Μοναξιάς» του Μάρκες. Από τότε αιχμαλωτίστηκα από τον μεγάλο «Γκάμπο». Να σημειώσω εδώ, ότι η «Ελευθεροτυπία» ήταν η πρώτη και η μόνη εφημερίδα που είχε μόνιμη στήλη κριτικής Παιδικού Βιβλίου. Εβδομαδιαίως, μάλιστα. Τότε στεγαζόταν στην οδό Κολοκοτρώνη. Ωραίο κτήριο, με προσωπικότητα.

Εκεί εργάστηκα γράφοντας όχι μόνο για τα βιβλία των παιδιών αλλά και για αυτά των μεγάλων έγραφα και ταξιδιωτικά. Είκοσι επτά περίπου χρόνια ευτύχησα να μείνω σ' αυτή την εξαιρετική εφημερίδα. Τώρα συνεργάζομαι με το diasticho.gr που διευθύνει ο Μάκης Τσίτας. Επίσης και με το [Bookbar.gr](http://bookbar.gr), τέκνο εξοκλήρου της Ελπίδας Πασαμιχάλη, χωρίς όμως να παραμελώ και τα δικά μου βιβλία γράφω με πρόγραμμα απασχολούμαι περίπου έξι ώρες την ημέρα με την έρευνα και την

συγγραφή των βιβλίων μου. Τα απογεύματα με ορίζουν τα βιβλία των άλλων- οι κριτικές μου. Μερικές φορές δεν θέλω να εγκαταλείψω το γραφείο μου- τόσο ωραία αισθάνομαι όταν γράφω.

-Τα χρόνια της «Ελευθεροτυπίας»

Τα χρόνια στην «Ελευθεροτυπία» δεν μου έδωσαν μόνον την ευκαιρία της ανάγνωσης άπειρων βιβλίων τα οποία διέυρυναν τους ορίζοντές μου; πλούτισαν τις γνώσεις μου, στάλαξαν συγκίνηση και έλεος στην καρδιά μου, αλλά μου έμαθαν και να πειθαρχώ στον λόγο, να συγκρατούμαι με τις λέξεις που αγαπώ, να γίνω πιο ουσιαστική διότι ο χώρος στην εφημερίδα είναι ορισμένος. Και περιορισμένος. Ακόμη, μέσα σ' εκείνο το πολιτισμένο περιβάλλον, έκανα φίλες και φίλους, αγάπησα και με αγάπησαν η θητεία μου στην «Ελευθεροτυπία» ήταν για μένα ευλογία θεού.

-Συγγραφέας και βιβλιοκριτικός, αντινομία η συναρμογή;

Όσον με αφορά, τα κριτικά μου σημειώματα, μικρά λογοτεχνικά έργα προσπάθω να είναι. Αγαπώ τόσο τα βιβλία και τις λέξεις με τα χρώματά τους, και τις χίλιες διαφορετικές εκφράσεις τους, ώστε φροντίζω να βάζω την υπογραφή μου σε βιβλία που να εγγίζουν την τέχνη. Και να εξυψώνουν τον άνθρωπο. Και να ευφραίνουν, ασχέτως αν κάποτε προβληματίζουν τον αναγνώστη, και να τον βοηθούν να διαλέγεται μαζί τους. Να αγαπήσει πολύ το βιβλίο που του θα συστήσω, ώστε να το αποκτήσει και έπειτα να κατακτηθεί από αυτό. Ούτε αντινομία είναι μα ούτε και συναρμογή θεωρώ ότι κάνει υπηρετώντας την κριτική βιβλίου ένας συγγραφέας. Απλώς του προσφέρεται μια παραπάνω χάρη, μια επιπλέον χαρά, σε πολλούς κάποιο επιπλέον εισόδημα- όχι, βέβαια σημαντικό- και πολλές, ενδιαφέρουσες και ανεξάντλητες εμπειρίες. Αναντίρρητα και γνώσεις.

[συνέχεια στο αυριανό φύλλο]